

Jordbrukets Forhandlingsutvalg

Geno sine innspill til jordbruksforhandlingene 2019

Melk- og storfekjøttproduksjonen står overfor markedsmessige utfordringer. Det forventes reduksjon i produksjonen som følge av utfasing av produksjonen av Jarlsberg og at storfekjøttmarkedet kommer i balanse. I tillegg knytter det seg stor spenning til hvordan diskusjonen om klima, kosthold og også dyrevelferd vil påvirke etterspørselen framover. Til tross for at mat fra drøvtyggerne er nødvendige for å løse flere av de utfordringene som er beskrevet i FN's bærekraftsmål, opplever vi en alvorlig omdømmeutfordring. Fra Geno sin side ønsker vi at det prioriteres tiltak som bedrer økonomien for produsentene, samtidig som det styrker næringa sitt omdømme.

Dessverre innser vi at det er rom for meget små prisøkninger før det vil utløse økt import. Vi velger likevel å være mer prinsipielle enn kommersielle og mener det vil være riktig at den generelle kostnadsveksten tas ut i økte priser i markedet. Hvis vi over tid ikke klarer dette, vil en konsekvens være at inntektsvekst kun kommer fra effektivisering og over budsjettmidler og slik sett koble næringa fra markedet.

Mer produksjon bør baseres på norske ressurser

Å øke melk- og storfekjøttproduksjonen basert på norske ressurser handler om nye proteinkilder, men også om bedre grovfôr, bedre fôrkorn og økt bruk av beite.

En andel av proteinråvaren til norsk kraftfôr dekkes av importert soya. Selv om soyaen som importeres er bærekraftssertifisert, utgjør denne importen en omdømmeutfordring for næringa. I et bærekraftsperspektiv ville det vært en stor fordel om importen hadde blitt erstattet av råvarer fra nærområdene og aller helst norskproduserte råvarer. Bedre tilgang til norske protein- og karbohydratkilder av høy kvalitet ville også bidratt til økt sjølforsyningsgrad. Dagens produksjoner krever høy kvalitet både på grovfôret og på kraftfôret. I Foods of Norway er ambisjonen å ha lønnsom produksjon av nytt, bærekraftig og sunt dyrefôr basert på kombinasjonen av cellulose og tare.

Overgangen fra FoU til produksjon og industrialisering kan være meget kapitalkrevende og risikofyllt. Vi mener derfor avtalepartene bør ha fokus på denne fasen og starte arbeidet med å finne løsninger slik at staten kan bidra med risikoavlastning for å etablere denne type industri i Norge.

Ifra oljeindustrien er refusjonsordningen benyttet som en risikoavlastning. Dette har gjort det mulig for selskapene å satse på prosjekter med høy risiko og potensiell høy avkastning. Samme resonnement og ordning bør kunne benyttes for å stimulere til investeringer i bioøkonomien for å sikre at FoU-resultatene fra Foods of Norway implementeres og legger grunnlag for ny, norsk industriutvikling og kortreiste bærekraftige fôrråvarer både til grønn og blå sektor.

Styrk kvaliteten- og lønnsomheten i produksjonen av grovfôr og øk tilskuddet til beiting

Å lykkes med produksjon av grovfôr av god kvalitet og mengde er avgjørende for lønnsomheten i melk- og storfekjøttproduksjonen gjennom god agronomi. God agronomi og gode klimatiltak er to sider av samme sak og vi mener det bør vurderes om det skal innføres muligheter for avsetninger til et klima- og miljøfond. Aktuelle tiltak som skal kunne komme inn under denne ordningen kan være: Nedmolding av gjødsel, slangespredning, kalking, drenering, hydrotekniske tiltak, driftsveier etc.

Beitetilskuddet er i dag på kr 370 per ku på innmarksbeite og kr 678,- per ku på utmarksbeite. Beiting er positivt for klima, bærekraft, biologisk mangfold, dyrehelsa og omdømmet, og bør etter vår mening stimuleres. Dagens satser er på et nivå som tåler en fordobling, ut fra den gevinsten økt beiting kan ha for næringa.

Styrk økonomien i kombinert melk- og storfekjøttproduksjon

Denne driftsformen er ypperlig tilpasset norske og nordiske ressurser og den store andelen kombinert produksjon er hovedforklaringen på at norsk og svensk storfekjøttproduksjon er meget klimaeffektiv, sammenlignet med produksjon i andre land. Hvis vi skal klare å beholde dagens andel kombinert produksjon er vi avhengige av en balanse mellom lønnsomheten i melkeproduksjon og storfekjøttproduksjon. Vi er også avhengig av at økonomien i framføring av slakteokser fra NRF balanseres mot premieringen av kjøttfe og kjøttfekreussinger utover premieringen som ligger i klassifiseringssystemet. Det er et godt valg å innføre klimatillegg på slakt som har NRF som mor. Tillegget bør være tilsvarende maks kvalitetstillegg, som i dag er kr 7,50 pr. kg.

Det er flere aktører som har reist en diskusjon om muligheten for å redusere melkeytelsen pr. ku og dermed øke tallet av melkekyr, noe som igjen vil redusere behovet for kjøttfe. Det er i dag mange drivkrefter som stimulerer til det ytelsesnivået vi ligger på, og det skal sterke virkemidler til for at denne utviklingen skal snus. Vi mener derfor det er riktig å legge til rette for et ammekuttall ca på dagens nivå og heller ha fokus på at andelen kombinert produksjon ikke skal reduseres fra dagens nivå. Gjennom bruk av ny teknologi som kjønnsseparert sæd og målrettet bruk av bruksdyrkryssing vil storfekjøttproduksjonen i kombinasjonen med melk kunne øke og dermed dekke noe av det volumet som reduseres hvis melkeproduksjonen reduseres. Dette kan oppnås selv om vi framover blir liggende på ca. dagens ytelsesnivå.

Vri investeringsstøtte fra økt produksjon til tiltak for økt dyrevelferd og utvikling av små og mellomstore bruk

Geno er positive til de føringene som er gitt fra LMD til Innovasjon Norge om å prioritere investeringsvirkemidler til 15 til 30 kyrs bruk, og at investeringsmidler ikke kobles til krav om produksjonsøkning. I denne gruppen var det i 2018 ca. 70 000 kyr. Ut fra tidligere argumentasjon om kombinasjonsbrukets betydning mener vi det er meget viktig at disse besetningene får muligheter til å foreta nødvendige investeringer. Det kan også stimulere til en raskere overgang til løsdrift. Mange av disse brukene er i områder der det er meget viktig å bevare produsentmiljøene og vi mener derfor at avtalepartene må sikre tilstrekkelig midler slik at LMDs føringene kan følges opp i praksis. Investeringsmidlene må sees i forhold til andre målrettede tiltak inn mot denne gruppa, da det fortsatt vil være lønnsomhetsutfordringer, selv om noe av investeringene delfinansieres. Det kan også være aktuelt å øke investeringsrammene spesielt mye i de områdene av landet der det er ekstra behov for stimuli.

Gjennomsnittsbekskatning ved salg av kvote

For melkeproduksjon er en av utfordringene de neste årene å tilpasse produksjonskapasiteten til markedet. Det er mange kreative tilpasninger til dagens system og det hadde vært en fordel om mere av de kvotene som i dag leies ut, hadde blitt solgt. Geno vil derfor foreslå at avtalepartene vurderer muligheten for en gjennomsnittsbekskatning over fem år ved salg av kvote. Det kan være et grep som stimulerer til økt salg. Hvis dette kombineres med at staten kjøper en større andel av kvotene som selges, så kan det være en god måte for å redusere produksjonskapasiteten.

Finansiering av arbeidet med de bevaringsverdige husdyrrasene

Geno har i dag avtaler mer Avlslaget for Sidet Trønderfe, Avlslaget for Telemarksfe og Norsk Genressurscenter for arbeidet med bevaring av de gamle husdyrrasene. Siden år 2005 har Geno i snitt hatt 14 okser fra de gamle storferasene inne i Geno sitt system. Dette inkluderer dyr vi har hatt til oppstalling på Øyer, gjennom karantene og videre i sædproduksjon per år. Oksene står i snitt oppstallet 357 dager hos Geno og produksjonsmålet er 2.000 doser pr okse. I 2018 ble det solgt 3 605 doser sæd etter de gamle raser og Geno har ca 300.000 doser på lager.

Ut fra en avlsfaglig vurdering mener Geno at arbeidet med bevaring av de gamle storferasene er av kulturhistorisk verdi, men at det i liten grad dreier seg om reell bevaring av de husdyrgenetiske ressurser. (Dette kan begrunnes i et eget notat) Genetiske ressurser er og vil være svært viktige, men det kreves en avklaring av hva og hvor mye som skal bevares og hvem som skal dekke kostnadene for dette arbeidet. Geno hadde i 2018 en netto kostnad knyttet til arbeidet med de gamle rasene på ca kr 1 million. I 2018 var det 565 produsenter som inseminerte med 1 eller flere doser etter de gamle rasene, mens merkostnaden for Geno fordeles på alle inseminasjoner og dermed alle medlemmer.

Geno anmoder avtalepartene om å vurdere andre kilder for finansiering av dette arbeidet.

Øk rammen til velferdsordningene

Rammen er i dag på kr 78.700,-. Det er et stort behov for at næringa er attraktiv overfor ungdom som er i ferd med å vurdere yrkesvalg. I denne fasen legges det ekstra vekt på muligheten for å ha mulighet for ferie og fritid og bedre mulighet for oppfølging av familie og unger. I denne sammenheng mener vi at en økning av rammen for velferdsordningene kan være et bidrag i riktig retning. Selv om dette ble økt i fjorårets avtale, mener Geno en ytterligere økning av rammen på kr 10.000,- vil være et viktig tiltak.

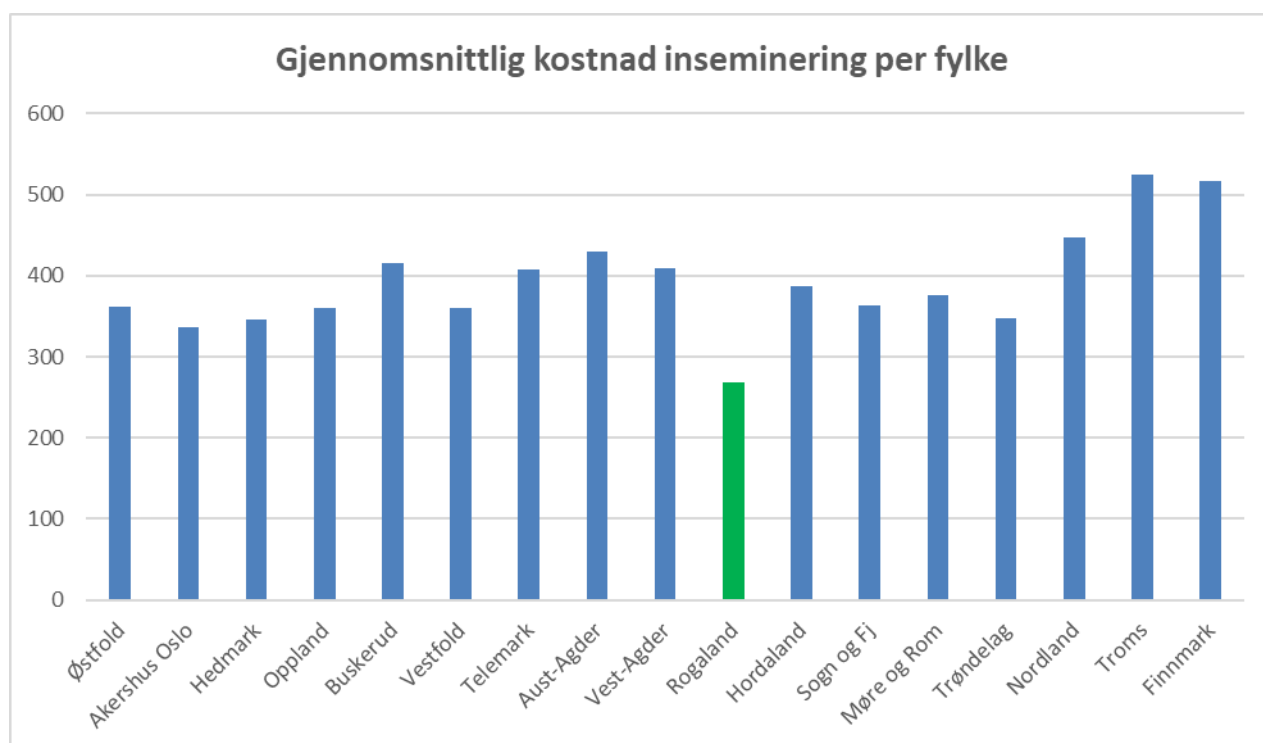
Seminutjamningsmidler

Tilskudd til utjamning av kostbare inseminasjonsreiser er et målrettet tilskudd.

Seminutjamningsmidlene er et viktig tiltak for å sikre likt tilbud av avlsmateriale med god kvalitet over hele landet. Midlene benyttes til nedskrivning av kostbare inseminasjonsreiser og gjør at alle produsenter får lik tilgang til det beste avlsmaterialet til samme pris, uansett bosted. Eksempelvis er det en kostnadsforskjell på kr 248,- på en inseminasjon i Finnmark kontra en inseminasjon i Rogaland. Differansen skyldes reiseavstanden mellom besetningene.

Det er viktig å presisere at avtalemidlene ikke brukes til å dekke noe av den ordinære drifta i Geno. Midlene brukes for å utjevne de svært varierende kostnadene ved sæddistribusjon og inseminasjonsarbeid som skyldes distriktvis og lokale forskjeller i reiseavstander og ku-tetthet. Dette er utjevning som ikke fanges opp av soneinndeling eller andre tilskuddsordninger i landbruket.

I 2018 ble det en underdekning på ca. 20 millioner kroner (kr 48,- per inseminering). Dette dekkes inn gjennom en utjamning av prisene. Seminutjammingsmidlene er viktig for å beholde et godt feltapparat og på den måten reduseres interessen for overgang til eierinseminering. Eierinseminering krever mer enn 50 drektigheter for å få autorisasjon og desto flere som velger denne inseminasjonsformen, desto mer krevende blir det å ha god service til de som ikke har mulighet til å bli eierinseminører. Fordelingen av inseminering er i dag 66 prosent veterinærinseminasjon, 27 prosent teknikerinseminasjon og 7 prosent eierinseminering.

Hamar 15.03.2019

Jan Ole Mellby

Styreleder

Sverre Bjørnstad

Adm.dir.